

קביעותא

במשנה ובהלכה היומית

לקבלת העלון במייל: office@kviuta.org

פר' לך-וירא תשפ"ב • גליון 590

המשנה היומית		ההלכה היומית	
סדר טהרות • מכשירין		ש"ע א"ח	
יום	תאריך	פרק	משנה
ד	ז חשון	ב-ג	יא-א קסב-ג
ה	ח חשון	ג	ב-ג קסג-ד
ו	ט חשון	ג	ד-ה קסה-ו
שב"ק לך לך		ג	ז-ז קסז
א	יא חשון	ד-ג	ח-א קסז
ב	יב חשון	ד	ב-ג קסז
ג	יג חשון	ד	ד-ה קסז

עיון במשנה

ניחותא על ידי פסיק רישא

מסכת מכשירין פרקים ג'-ד'

השוחה לשותות, המים העולים בפיו ובשפמו, בכי יתן. בחטמו ובראשו ובזקנו, אינן בכי יתן (פ"ד מ"א).

המשנה מיירי באדם שמתכופף כדי לשתות מים המונחים על גבי קרקע, ושנינו שהמים העולים בפיו 'בכי יותן', משום שרוצה להשתמש בהם לשתותם, ועל ידי זה החשיבם לעשותם משקה. ועוד שנינו שכן הדין גם לגבי מים שבשפמו, ודין זה צריך ביאור, שהרי אינו רוצה להשתמש במים העולים בשפמו, וכמו ששנינו בסיפא לגבי מים העולים בחטמו ובראשו ובזקנו, שכיון שאינו רוצה במים אלו, אינן בכי יותן.

וביאר הרא"ש שמים בשפמו הוא פסיק רישא, שאי אפשר לו לשתות ולא יעלו מים גם לשפמו, וכל שהוא פסיק רישא - מוכרח שייעשה - נחשב כאילו נתכוון גם לאותו מעשה, ולכן כאן כיון שיש כוונה וניחותא על המים העולים בפיו, נחשב כוונה וניחותא גם על המים העולים בשפמו, אבל המים העולים בחטמו ובראשו ובזקנו לא נחשב פסיק רישא, שאפשר לשתות באופן שלא יעלו בהם מים.

אימתי נחשב פסיק רישא

וכתב המשנה אחרונה שאדם 'השוחה לשתות', אי אפשר שלא יעלו מים גם בחטמו ובראשו ובזקנו, אמנם כיון שבעלמא אפשר לשתות בלא שיעלו מים בחטמו ובראשו ובזקנו, לא נקרא פסיק רישא, ורק בשפמו נחשב פסיק רישא כיון שבכל שתייה בעולם אי אפשר שלא יעלו מים בשפמו.

ולפי דבריו יוצא שדין פסיק רישא לענין הכשר אינו כמו דין פסיק רישא בשבת, שהרי בשבת פסיק רישא נידון לפי המעשה שעושה עכשיו, ואם במעשה שעושה עכשיו בהכרח יארע עוד מעשה, נחשב פסיק רישא, אף אם אפשר לעשות אותו תשמיש על ידי מעשה אחר באופן שלא יארע עוד מעשה. אמנם קצת קשה מלשון הרא"ש שמשמע שדינם שווה, וז"ל, מידי דהוי אמלאכת שבת, דכל פסיק רישא הוי כמתכוין, עכ"ל.

שנינו לקמן (מ"ה) שאדם המכבס את כסותו במערה, המים העולים על ידיו 'בכי יותן', אבל המים העולים על רגליו 'אינם בכי יותן', ורבי אליעזר שם אמר שאם אי אפשר לירד למערה באופן שלא יעלו מים אף על רגליו, גם המים העולים על רגליו 'בכי יותן', וכתב המשנה אחרונה - לפי שיטתו הנ"ל - שתנא קמא חולק משום שסובר שדין פסיק רישא לגבי הכשר הוא רק כשכל כיבוס מכריח תלישת מים על רגליו, אמנם רבי אליעזר סובר שדין פסיק רישא לגבי הכשר כדין פסיק רישא לגבי שבת, שכיון שבמעשה כיבוס שעושה

הלימוד השבוע מוקדש לע"ג

מרת רחל רושלים בן אסתר ע"ה

גלב"ע יחשון

הלימוד השבוע מוקדש לע"ג

האדמו"ר רבי אברהם יששכר בן

מוהר"ד ישעי' זצלה"ה - כ תשרי

ולע"ג הרבנית מרת בלומא שרה

בת ר' יצחק ע"ה - י"ב בחשון

בפתח השער

70 דף גמרא זה הרבה או מעט?

ספר הגאון הצדיק רבי נחום ברנשטיין שליט"א: בשעתו, נגשו אלי בחורים בסוף-זמן, ממרמרים: "לא יצאנו ה'זמן' הזה עם כלום! אפילו את החמור שלמדנו בקשי זוכרים! מה זה שונה?!"...

לקחתי אותם למרן הראש-ישיבה זיע"א, והם פרשו את טרגיתם.

הראש-ישיבה שמע, ואז פנה אליהם: "אמרתי לך פמה דפיס הספקתם ללמוד ב'עיון' במהלך ה'זמן'?"

דנו הבחורים בינם לבין והשיבו: "12-11 דף מקסימום!"

"וכמה הספקתם ב'סדר בקיאות" - שאל.

הרהרו וענו: "40 דף בערה".

לאחר חשבון מפרט הגיעו הראש-ישיבה והתלמידים למסקנא שהם למדו בסך הכל כ-70 דפים, כולל 'סדר שלישי'.

ואז אמר להם הראש-ישיבה: "פמה דפיס יש בש"ס? 2700 בערה. אתם יודעים פמה אחוזים מהש"ס זה 70 דפים? בערה שלוש אחוזים. נו, למדתם שלוש אחוזים מהש"ס ב'זמן' הזה לבד, ועדין אתם לא מרוצים?!"

כך גרם להם מרן זיע"א לצאת מרוצים מעצמם! סיים הגאון הצדיק ר' נחום שליט"א את דבריו, ואמר: «המשך בעמוד ג'»

רץ למשנה

המשנה - עצה לגלות הקשה

"אעשה לו עזר כנגדו" - דא משנה וכו' ואי זכו ישראל איהי עזר לון בגלותא מסטרא דהיתר טהור כשר, ואי לאו איהי כנגדו מסטרא דטמא פסול אסור. טהור היתר כשר - איהו יצר הטוב, פסול טמא אסור - איהו יצר הרע.

[תרגום: "אעשה לו עזר כנגדו" -זה המשנה וכו' ואם זכו ישראל המשנה עוזרת להם בגלות מצד ההיתר טהור וכשר שזה יצר טוב, ואם לא זכו היא כנגדם מצד טמא פסול אסור, שזה יצר הרע]. (זוהר חדש, ח"א, דף כ"ז, ב)

להפיץ את האור

בשותפות של 54 נח בחודש

תזכה להחזיק מוקד של עלוני המבחנים השבועיים באיזור שתבחר.

ניתן לתרום במערכת הטלפונית: 072-332-3020 שלוחה 6,

וכן בכל עמדות נדרים פלוס וקהילות ברחבי הארץ.

מערכת

השיעורים והמבחנים הממוחשבת:

072-332-3020

להנצחות

ותרומות

להצלחה

לע"ג יקיריך

התקשר:

072-272-2200

מבחן שבועי במשנה / 290

מסכת מכשירין ב, יא - ד, ה

א. להלכה! שק שהוא מלא פירות ונתנו על גב הנהר ושאו מלחלוחית המים, מה דינו?

1. רק מה שכנגד המים בכי יותן | 2. כל ששאבו בכי יותן | 3. אינו בכי יותן, כי השק חוצץ.
4. אינו בכי יותן, כי לא ניחא ליה.

ב. 'חבית שהיא מלאה פירות, ונתונה לתוך המשקין וכו' ושאו, כל ששאבו בכי יותן'. באלו משקין אמרו?

1. בכל שבעה משקים המכשירים לקבל טומאה.
2. רק בשמן, טל ודבש.
3. רק במים, יין וחומץ | 4. רק במים.

ג. להלכה! הרודה פת חמה ונתנה על פי חבית של יין, האם הוכשרה לקבל טומאה?

1. כן | 2. לא | 3. פת של חטים - כן. פת של שעורים - לא | 4. הפוך מ-3.

ד. להלכה! היו זיתיו נתונים בגג וירדו עליהם גשמים, האם הם בכי יותן?

1. דוקא אם שמח | 2. דוקא אם פקק את הצינור.
3. כן | 4. לא.

ה. להלכה! היו רגליו מלאות טיט ועבר בנהר, מים העולים ברגליו ואח"כ נפלו על פירות, האם מכשירים אותם?

1. לא | 2. כן.

ו. דוקא אם שמח בהם | 4. דוקא אם עמד והדיח.

ז. המוריד בהמה לשתות, מה דין המים העולים בפיה וברגליה?

1. הרי זה בכי יותן.
2. המים העולים בפיה - בכי יותן. ברגליה - אינם בכי יותן | 3. הפוך מ-2 | 4. אינם בכי יותן.

ח. מה דין חרש שוטה וקטן לענין רצון במשקה להכשיר?

1. יש להם מעשה ואין להם מחשבה.
2. הפוך מ-1 | 3. אין להם לא מעשה ולא מחשבה.
4. יש להם מעשה ומחשבה.

ט. השוחה לשתות, מה דין המים העולים בשפמו ובזקנו?

1. בכי יותן | 2. אינם בכי יותן | 3. בשפמו - בכי יותן. בזקנו - אינם בכי יותן | 4. הפוך מ-3.

י. הכופה קערה על הכותל, באיזה אופן הרי זה בכי יותן?

1. רק כשכפאה בשביל שתודח הקערה.
2. רק כשכפאה בשביל שלא ילקה הכותל.
3. בשני האופנים הנ"ל | 4. באף לא אחד מהם.

יא. עריבה שירד הדלף לתוכה, מה דין המים?

1. הניתזין והצפין - אינם בכי יותן. המים שבתוכה - בכי יותן | 2. הניתזין והצפין והמים שבתוכה - אינם בכי יותן | 3. הניתזין והצפין והמים שבתוכה - בכי יותן | 4. המים שבתוכה - אינם בכי יותן.

יב. הניתזין והצפין - בכי יותן.

תשובות למבחנים במערכת הטלפונית: 072-332-3020

עכשיו מוכרח המים לעלות על רגליו, נחשב פסיק רישא, ולכן גם המים העולים על רגליו בכי יותן, וכתב המשנה אחרונה שרבי אליעזר גם חולק על הדין של משנתנו, וסובר שאף המים העולים בחטמו ובראשו ובזקנו מוכשרים, כיון שאדם השוחה לשתות בהכרח המים יעלו גם בחטמו ובראשו ובזקנו.

אמנם מדברי הראשונים לכאורה לא משמע כן, שהר"ש והרא"ש והרע"ב כתבו שדינו של רבי אליעזר לגבי מים שעולים על רגליו דומה למים העולים **בשפמו** במשנתנו, ובעל כרחך סוברים שהטעם שמים בשפמו בכי יותן הוא משום שבמעשה שתייה עכשיו בהכרח המים יעלו בשפמו, ואינו תלוי בכל שתייה בעולם, שהרי דימו מים בשפמו לכיבוס כסותו במערה, וכיבוס בעלמא אפשר בלא שיעלו מים על רגליו, ובעל כרחך לדעת הר"ש והרא"ש והרע"ב לכולי עלמא דין פסיק רישא בהכשר כדין פסיק רישא בשבת, שכל שמוכרח להיות מכח המעשה שעושה עכשיו, נחשב פסיק רישא, ואין בזה מחלוקת כלל בין תנא קמא לרבי אליעזר, ורבי אליעזר בא לפרש ולא לחלוק.

ומה ששנינו שמים העולים בחטמו ובראשו ובזקנו אינם בכי יותן, צריך לפרש לפי דבריהם שאינו מוכרח לגמרי שמים יעלו לשם אף לאדם השוחה לשתות, ואינו פסיק רישא כמו מים העולים בשפמו.

ניחותא במים מחוברים לכשייתלשו

בעיקר דברי הרא"ש שמים העולים בשפמו בכי יותן משום שהוא פסיק רישא, וכאילו נתכוין גם על אותם מים, לכאורה יש להקשות שיסוד זה כבר מבואר בסוף פרק ג', ושם לא הזכיר הרא"ש ענין פסיק רישא בהכשר, ששנינו שם (פ"ג מ"ז) שאדם או בהמה שיש עליהם לכלוך, וירדו לנהר, נחשב ניחותא באותם מים, והרי מים מחוברים שמעולם לא היו תלושים, אי אפשר שיחול עליהם שם משקה, ולכן אינם מכשירים ואינם נטמאים אפילו אם ניחא ליה בהם (עי' בעלון הבא), וא"כ אין המים יכולים לקבל שם משקה עד שנתלשו, ובשעת תלישה כבר לא ניחא ליה בהם, שבשעה שהוא יוצא מן המים מיד מנגבם, וא"כ קשה למה המים בכי יותן, הרי בשעה שהם מחוברים, אינם מקבלים הכשר, ובשעה שהם תלושים, לא ניחא ליה בהם.

ובעל כרחך משום פסיק רישא, שכיון שאי אפשר לרחוץ בנהר בלא שהמים יעלו עמו כשיוצא, הניחותא בתחילה במים המחוברים נחשבת ניחותא גם במים שנתלשו אח"כ כשיוצא, והיינו דין פסיק רישא שחידש הרא"ש לגבי מים העולים בשפמו, וקשה למה המתין לבאר יסוד זה רק בפרק ד' לדבי מים בשפמו, ולא ביארו בדין ניחותא במים מחוברים שמועילה אחר כך כשנתלשו המים.

ונראה לחלק (עי' חזון איש ב', ג') בין ניחותא במים אחרים לבין ניחותא באותם מים לכשייתלשו, שניחותא במים מחוברים לכשייתלשו לא צריך דין פסיק רישא, משום שיש ניחותא באותם מים, שכיון שידוע שאותם מים סופם ליתלש, הניחותא בתחילה היא על כל מה שמוכרח להיות מחמת אותו מעשה, אף בלא דין פסיק רישא, והרא"ש הוצרך לחדש דין פסיק רישא בהכשר רק במים אחרים, שהשוחה לשתות ניחא ליה רק במים העולים בפיו ולא במים העולים בשפמו, ורק מכח דין פסיק רישא נחשב כאילו נתכוין גם על המים העולים בשפמו.

הרבה אחרי שהדיח את רגליו, מכל מקום הוכשרו, משום שאין רצונו להדיח את רגליו דוקא במקום זה (עי' גר"א באלוה רבה ריש פ"ה), ולכן נידון שיש רצון על כל המים שבאותו נהר לגבי מה שעולה על רגליו.

א. הראשונים נקטו 'מים העולים בחבית' ששנינו בסיפא של משנה א', ועי' בדבריהם במשנה א' שהכל אחד. ב. ואפילו באופן שהמים התלושים שעולים עמו אינם אותם מים שהשתמש בהם, כגון שהלך בנהר

שהוא דבר קטן, עד זהב ויהלומים שהם דברים גדולים, ומהו 'מחוט ועד שרוך נעל' שהם שניהם דברים קטנים.

ותירץ האדמו"ר בעל 'אמרי אמת' מגור זי"ע: דאיתא בגמרא (ב"ב טו:) "כל הנוטל פרוטה מאיוב מתברך", והיינו כי היתה לו סגולה מיוחדת, וזה מה שאמר אברהם אבינו למלך סדום, לא אקח ממך מאומה אפילו לא חוט, שלא תגיד כי בסגולתך "אני העשרתי את אברם..."

גדלות ומותרות ולא שינה את אכסנייתו, וגם לא שינה את מקומו ואהלו אשר היה שם בתחלה, וזהו שבחו שלא הטרידו העושר מעבודת ה' ומלזכות את הרבים, כמו שכתוב **'אל מקום המזבח ויקרא שם בשם ה'** שהקריא בשם ה' כבתחילה ולא שינה דבר מעבודתו.

אם מחוט ועד שרוך נעל (יד, כג) **ולכאורה** קשה דהיה צריך לומר 'מחוט'

פרפראות הפרשה

וילך למסעיו מנגב ועד בית אל עד המקום אשר היה שם אֵלֶּהָה בתחלה (יג, כ) **כתב רש"י**: שלא שינה מאכסניה שלו.

וכתב הגאון ה'כתב סופר' זיע"א: שהפסוק בא להשמיענו שבחו של אברהם אבינו, שדרך כל האדם כשישיג עושר, משנה את דירתו ודר בעליות מרווחות, וגם כשבא בדרך משנה מאכסניה גרועה לטובה הימנו, אבל אברהם אבינו ע"ה לא ביקש

אם צריך לנגב הידים וידות הכלים קודם נט", ואם צריך ליזהר לא לנגב ידיו במפה שניגב חבירו

הנה הרבה מקפידים שיהא ידם נגובה לגמרי קודם הנטילה, אמנם הביאור הלכה בסי' קס"ב ס"ב כתב שאין לחוש לזה.

וכן יש נוהגין להקפיד דבעת שגמרו לרחוץ יד ימין [ע"י יד שמאל], ונוטלין הכלי ביד ימין כדי לרחוץ יד שמאל, הם נוהרים שלא ליגע ביד הכלי רק ע"י הפסק בגד, וגם בזה כתב השע"צ בס"ק מ"א שאין לחוש לזה, אמנם החזו"א חולק על המשנ"ב וסובר שצריך להקפיד על חומרות אלו. ויש לברר שורש הענין וזה החלי בעזה"ש:

מבואר במשנה ידים פ"ב שצריך ליתן המים על ידיו שני פעמים, וביאור הראשונים [עיי' ברש"י סוטה דף ד:] שהמים הראשונים מטהרין את הידים, אבל המים עצמם הטופחים על ידיו טמאות, והשניים מטהרין אותן [אמנם כתבו התוס' בגיטין דף ט"ז שאם נוטל ידו ברביעית לא נטמא המים דהרי זה כטבילה וכן פוסק השו"ע בס"ד], עוד מבואר שם במשנה ג' שאם נוטל לידו אחת ושפשפה ביד השניה טמאה, משום שנטמא המים שעליה מחמת היד השניה שלא נטלה, וחוזרים ומטמאין את היד שנטל, עוד מבואר שם במשנה ב' שאם נוטל את הראשונים ונמצא על ידיו קיסם או צרור ידיו טמאות אף על פי שנתן בהן את השניים שאין המים האחרונים מטהרים אלא המים שעל גבי היד, וביאר הברטנורא דהטעם משום שהמים שעל הצרור נטמא מחמת ידיו, ואין המים השניים מטהרים אלא את מי הנטילה שעל גבי היד, ולא מים שעל גבי צרור וקיסם.

וזהו המקור לדברי המחמירים בשני החומרות הנ"ל חומרא א' שהחמירו לנגב הידים קודם נטילה משום שהמים הנמצאים על ידיו נטמא מחמת הידים, ומי הנטילה לא מועיל לטהרן, משום שרק מי הנטילה נטהרים ממים שניים ונמצא שגם אחר הנטילה נשארו ידיו טמאות כבתחלה. וחומרא ב' שהחמירו שלא ליגע ביד הכלי אחרי הנטילה משום שיש לחוש דבעת שנטל יד ימין נגע ביד הכלי ביד שמאל שהיא עדיין טמאה ונטמא לחות המים הטופחים על יד הכלי, וכשיטול אח"כ הכלי ביד ימין כדי ליטול על יד שמאל, יטמא יד ימין מחמת המים הטמאים הטופחים על יד הכלי, והמים השניים לא יטהרו מים אלו.

אמנם המשנ"ב סובר שאין לחוש לזה, והטעם שהרי התרומת הדשן בסימן רנ"ט

הקשה על דין זה ממה שמבואר במשנה שם פ"א מ"ה שמים שהנחתם מטביל בהן ידיו וטח על פני הככרות כשרים לנט", ורואים מזה שהיד לא מטמא את המים בנגיעתם, ודוחק לומר שמדובר שם שהנחתם נטל ידיו וידו מטהרות, וכתב התרומת הדשן שיש לחלק בין פסול טומאת המים שעל הידים בשעת נטילה, מטומאת המים של נחתום קודם נטילה, דדוקא בשעת נטילה נטמאים המים שעל הידים. וביאר החזו"א בסי' כ"ד סק"כ טעמו שהרי באמת כל המים שלנו הם טמאים בטומאת מת וכיו"ב, והסיבה שהמים מטהרים את הידים הוא רק משום שבאמת אין אנו חוששים לטומאת היד ורק משום סרך תרומה גזרו רבנן טומאה על הידים, ולכן לא גזרו רק על מי הנטילה בשעת הנטילה. ועפ"י כתב המשנ"ב שאין לחשוש למים שטפחו על ידיו קודם הנטילה, וכן אין לחשוש למים הטופחים על יד הכלי, אמנם החזו"א עצמו שם חולק ע"ז וכתב שגדר התקנה הוא שבשעת נטילה איכפת לן בטומאת היד הן כלפי טהרת עצמה והן כלפי טהרת המים שעליה, ולכן כל שהולך ליטול חשיב כאמצע הנטילה וצריך לנגב ידיו קודם הנטילה וגם להזהר שלא ליגע, ביד שמאלו בלחות שעל אוזן הכלי שלא יטמאו המים הטופחים עליו.

אמנם יש לציין שמצינו גם קולא בדברי החזו"א דהנה המחצה"ש בסקט"ו כתב שיש ליזהר לא לנגב ידו במפה שכבר ניגב בה חבירו והוא טופח ע"מ להטפוח, אף שרובן נוטלין מרביעית, מ"מ לא רבים יחכמו ליטול ע"פ הדין, וא"כ אפילו רביעית טמא והמטפחת מטמא יד הנוגע. והחזו"א בסי' כ"ה סק"ב חולק שאי"צ לחשוש לזה משום שאם חבירו לא נטל כהוגן אז המים כלל לא נטמאו דהוי כנגיעה בעלמא במים שאין המים נטמאות מחמת כך.

לחיות כהלכה

"לבי הומה על לימוד ההלכה..."

"ידידי! מה מאד נפלאתי עליכם, ולא הודעתוני מאומה מהלימוד למעשה, אשר הטרחתי עמכם הרבה, איך הוא אצלכם. ואתם ידעתם כי לבי הומה על זה, לתקוע את הדבר הנצרך הלזה - הלימוד למעשה - בלב יראי ד'! ואנחנו בעצמנו לא ניגע להסיר מכשולות, המיועדים ללמוד וללמד לימוד למעשה, אשר זה הוא עיקר גדולת התלמוד ממעשה, שתלמוד מביא לידי מעשה". (רבי ישראל מסלנט, איגרת כ"א)

« המשך מעמוד א' »

בבחרותי, היינו כמה אחים בבית. ואמא נתנה לכל אחד תפקיד בנקיון וסידור הבית.

אח אחד, על התקנים. מבירג ומדיק, צובע ומתקן. השני, על הבשולים. ואני, שלא ידעתי לבשל ולתקן, התמנתי לאחראי - ספוג'ה... זה מה שיידעתי לעשות, וזו העבודה שקבלתי!

משום שכל אחד והתפקיד שלו. אין מבקשים מן האדם לעשות ולהקפיד מה שחברו יכול, אלא מה שהוא, בכוחותיו ובכשרונו מסוגל לעשות...

א גוטן שבת, העורך

מבחן חודשי בהלכה / 13 =

סימן קנח, ז - קסח, א

א. מי יכול לאכול בלא ניגוב?

1. המטביל ידיו.
2. השופך רביעית בבת אחת על שתי ידיו.
3. שתי התשובות נכונות.

ב. באיזה נקב נפסל הכלי לנטילה?

1. בכונס משקה | 2. במוציא משקה.
3. בכונס משקה, ודוקא כשאינו מחזיק רביעית מן הנקב ולמטה.

ג. האם אפשר ליטול בכובע לבד קשה?

1. אפשר | 2. אי אפשר.
3. אפשר רק ע"י הדחק.

ד. המטביל ידיו...

1. אינו צריך שתי פעמים | 2. אינו צריך להגביה ידיו | 3. שתי התשובות נכונות.

ה. אלו מים כשרים לנטילה?

1. שנשנתו מראיהן מחמת עצמן.
2. שנשנתו מראיהן מחמת דבר שנפל לתוכן.
3. אף לא תשובה אחת נכונה.

ו. באיזה אופן אין לחוש לחציצה בנטילת ידים?

1. במיעוטו (ומקפיד) | 2. שאינו מקפיד (וברובו) | 3. במיעוטו שאינו מקפיד.

ז. מי אינו צריך נטילה?

1. מי שמאכילים אותו והאוכל אינו נוגע במאכל | 2. המאכיל לאחרים.
3. שתי התשובות נכונות.

ח. העושה צרכיו ורוצה לאכול, כיצד ינהג?

1. יטול פעם אחת ולפני הניגוב יברך "על נטילת ידים" ואח"כ "אשר יצר".
2. יטול שתי פעמים: על הראשונה מברך "אשר יצר" ועל השניה מברך ענט"י.
3. יטול שתי פעמים: על הראשונה מברך ענט"י ועל השניה "אשר יצר".

ט. אם המטובים רבים ויש שם תלמיד חכם, ויש כהן שהוא ג"כ ת"ח אך פחות מהשני, מי קודם לבציעה?

1. הכהן | 2. התלמיד חכם.
3. טוב להקדים את הכהן, אבל אין חיוב בדבר.

י. היו לפנינו חתיכות פת נקיה וגדולה ופת קיבר שלם קטן, ורוצה לאכול משניהם, על איזה מברך?

1. על השלם | 2. על החתיכות.
3. על איזה מהם שירצה.

מושגים במשנה / מאת הרב אשר שיק שליט"א

מח"ס ילקוט ביאורים על ששה סדרי משנה ותלמוד בבלי

הכשר פרות

כבר למדנו שאין הפרות מקבלים טמאָה אלא אם כן הכשרו קדם לכן במים או באחד משבעת המשקים שסימננו י"ד שח"ט ד"ם. ודוקא אם ניקח ליה לאדם במה שנגעו בפרות. או לכל הפחות הוא מחשיב את המים הללו שנגעו בפרות [אע"פ שנגיעתם במים לא היתה לדעתו].

המשנה דנה במקרים רבים, מתי אנו אומרים שהפרות הכשרו ומתי לא. ולדגמא נביא כמה מקרים:

"שק" שהוא מלא פרות ונתנו על גב הנזר, או על פי הבור, או על מעלות המערה, ושאבו, כל ששאבו, בכי יתן. רבי יהודה אומר, כל שהוא כנגד המים, בכי יתן. וכל שאינו כנגד המים, אינו בכי יתן. (פרק ג' משנה א')

שק מלא חטים, או זרעים אחרים, כשמיניחים אותו במים, שואבים החטים את המים. ואם הניחו שק בכונה, בודאי ניקח

משיב כהלכה

שאלה למעשה מתוך

הנלמד השבוע בהלכה

היומית

שאלה: זוהמא שתחת הצפון האם חוצץ? [שו"ע קס"א א' וביה"ל שם].

תשובה על שאלת

השבוע שעבר

שאלה: מתי צריך לברך על נטילת ידים, ועד מתי אפשר לברך?

תשובה: כתב השו"ע נהגו שלא לברך עד אחר נטילה, משום דפעמים שאין ידיו נקיות, ומפני כך מברכין עליהם אחר ששפשוף ידיו, שפבר ידיו נקיות קדם שיטול עליהם מים שניים. וכתב ע"ז הרמ"א שיש לברך עליהם קדם נגוב, שגם הנגוב מן המצוה, ומקרי עובר לעשייתו. וכן מנהג העולם ואם שכח לברך עד אחר נגוב, מברך אח"כ, אבל אם כבר ברח המוציא פתבו הפוסקים דשוב אינו מברך על נט"י. והנה הט"ז מחמיר אף לאחר הנגוב ששוב לא יברך ואף דלמעשה אין לנהג כן ודבוי האחרונים שמסכימים עם הרמ"א מ"מ לכתחלה יש לזהר בזה מאד.

ורוחצים את החטים כדי שישתנו היטב, וא"כ הוא שמח שכבר מעתה נרשבו החטים.

ומדוע רבי יהודה אומר שאין החטים מכשרין אלא אם כן עמד?

- רבי יהודה סובר שלא מספיק שהוא שמח, אלא צריך לעשות מעשה הפראה על כך. ולכן דוקא אם עמד והראה בזה שהוא מענין בהרשבת החטים, אזי יכשרו.

ודגמא למים שהחשבו על ידי האדם:

"היו רגליו מלאות טיט, וכן רגלי בהמתו, עבר בנהר, אם שמח, בכי יתן. רבי יהודה אומר, אי אפשר שלא לשמוח, אלא, אם עמד והדיח. (משנה ז'). אם שמח בהדחת רגליו, או בהדחת רגלי בהמתו, מים אלו החשבו על ידו, ואם יפלו על הנרעים, יכשירו. ולדעת רבי יהודה דוקא אם הראה במעשה שהוא שמח בהם, כגון שעמד והדיח את רגליו במים.

גשמים,

באיזה אופן הם בכי יתן?

1. דינו אם שמח | 2. אינם מכשרים אלא אם פקק את הצנור או אם חלחל לתוכם | 3. מחלקת.

ו. היו רגליו מלאות טיט, וכן רגלי בהמתו הטמאה, ועבר בנהר, ושמוח, האם הם בכי יתן ונטמא?

1. בכי יתן וטמא. 2. באדם - בכי יתן, בבהמה טמאה - מחלקת. 3. באדם - מחלקת, בבהמה טמאה - אינם בכי יתן.

ז. השוחה לשותות, האם המים העולים בשפמו ובזקנו הם בכי יתן?

1. בשפמו - בכי יתן, בזקנו אינם בכי יתן. 2. בכי יתן | 3. אינם בכי יתן.

ח. הכופה קערה על הכתל, האם המים שיורדים לתוכה הם בכי יתן?

1. כפאה בשביל שתודח - אינם בכי יתן, שלא ילקה הכתל - בכי יתן | 2. שתודח - בכי יתן, שלא ילקה הכתל - אינם בכי יתן | 3. אינם בכי יתן.

ט. חבית שירד הדלף לתוכה [- שלא לרצון], אם מושיט את ידו ונוטל פרות מתוכה, האם הם טהורים? 1. לא, אלא טמאים | 2. כן | 3. מחלקת.

י. ערבה שהניחה כדי שירד הדלף לתוכה, הנתזים והצפים האם הם בכי יתן, וכן נטלה לשפכה האם הם בכי יתן?

1. הנתזים והצפים - מחלקת, נטלה לשפכה - הם בכי יתן | 2. הנתזים והצפים - אינם בכי יתן, נטלה לשפכה - מחלקת | 3. בין כך ובין כך - מחלקת אם הם בכי יתן או לא.

את התשובות ניתן לענות במערכת הטלפונית: 072-332-3020 עד יום שישי שאחרי סיום החומר.

את כללי המבחנים ושמות הזוכים ניתן לשמוע במספר הנ"ל.

תשובות למבחני המשנה היומית פרשת וילך

- מבחן לילדים מס' 584 -

א. 1 ב. 3 ג. 3 ד. 2 ה. 1 ו. 1 ז. 3 ח. 1 ט. 3 י. 2

- מבחן שבועי מס' 284 -

א. 2 ב. 1 ג. 1 ד. 4 ה. 1 ו. 1 ז. 2 ח. 2 ט. 3 י. 1